

Se filmen - læs bogen

ON THE TOWN (Sømand på vulkaner), U.S.A. 1949. Prod.: Arthur Freed, MGM. Instr.: Gene Kelly og Stanley Donen. Manus.: Adolph Green og Betty Comden efter deres egen Broadway-musical, bygget over Jerome Robbins-balletten „Fancy Free“. Foto: Harold Rosson (Technicolor). Dekor.: Cedric Gibbons og Jack Martin Smith. Klip: Ralph E. Winters. Musik: Leonard Bernstein. Dirigent: Lennie Hayton. Medv.: Gene Kelly, Frank Sinatra, Jules Munshin, Vera-Ellen, Ann Miller, Betty Garrett, Florence Bates, Alice Pearce, George Meader, Tom Dugan. Dansk distrib.: Gloria. Dansk prem.: 14. 5. 1951, Carlton. Reprem.: Carlton 9. 8. 1965. Længde: 2690 m (98 min.).

Vi burde naturligvis have ryddet hele dette nummer til fordel for en anmeldelse og en ana-

lyse af „On the Town“, som jo aldrig tidligere har fået en fyldig behandling i „Kosmorama“. Men på den anden side – vi slår os i hvert fald i dette nummer tilfreds dermed, at den nu er at se igen herhjemme, i hvert fald det meste af den, og at den har nået den placering hos alle, som den tidligere kun havde hos så få, nemlig mesterværkets. For øvrigt er der ingen grund til at afvente en grundig og dækkende analyse af „On the Town“ i „Kosmorama“ – når De har set filmen, bør De også læse bogen, nemlig „Showfilmens Förvandling“ af *Erik Ulrichsen* og *Jørgen Stegelmann*, udgivet i „Svensk Filmbibliotek“ hos Wahlström og Widstrand i Stockholm i 1958. Pris sv.kr. 17.50, nu tilmed – og mærkværdigt nok – nedsat.

Jørgen Stegelmann.

BØGERNE

Erotisk oversigt

Ove Brusendorff og Poul Malmkjær: „Erotik i filmen, Den nøgne bølge“, Thaning og Appel's forlag 1965.

„Erotik i filmen“ er ikke så lidt af et pionerarbejde på dansk. Ganske vist udsendte *Poul Henningsen* og *Ove Brusendorff* i 1957 en billedbog om emnet, men dette værk virkede i første række som et led i den langvarige PHske kamp for frisind og moralsk ærlighed – for den filminteresserede var der ikke meget nyt at hente. „Erotik i filmen“ giver derimod en samlet oversigt over filmerotikken i det seneste tiår og fremtræder faktisk som en hel lille filmhistorie set gennem erotikkens briller.

Bogen går fortrinsvis frem land for land, idet der startes med „Hollywood og „Den nøgne bølge““ og rundes af med en konstatering af „Tysk afmagt“. Teksten er veloplagt skrevet og gennemgående pålidelig og velafbalanceret i vurderingerne, selv om den lidt skødesløse stil ofte kan synes at stille urimelige krav til den, der endnu ikke er avanceret til „Sight and Sound“ (om *Nino Manfredis* „L'Amore difficile“ hedder det for eksempel på engelsk-dansk: „Den har et keatonisk approach til emnet“.) Som tilfældet ofte er med filmhistorier, er det først og fremmest om de eventuelle udeladelser, en kritik må samle sig. Her har man for eksempel svært ved at forstå, at de nye hollywoodske

„nudies“ behøver at blive omtalt udførligt, når der ikke skønnes at være plads til en beskrivelse af den mere lødige erotik i amerikanske kriminalfilm, westerns og musicals. Afsnittet om amerikansk film er i det hele taget ret skuffende. – „Filminstruktører som Otto Preminger, Alfred Hitchcock, Orson Welles, Stanley Kubrick, Billy Wilder, Frank Tashlin og Blake Edwards har i de seneste år søgt at give det erotiske en selvfølgeplads i amerikansk film,“ skriver forfatterne indledningsvis, men en nærmere analyse af denne plads kommer aldrig, og der nævnes kun få eksempler fra disse meget centrale instruktørers værker. På denne baggrund virker den positive omtale af bagateller som *William Wyllers* „The Loudest Whisper“ og *Joseph Stricks* „Balkonen“ helt ude af proportion.

Så virker forfatterne langt mere på hjemmebane i et grundigt kapitel om „Buñuel og Sydamerika“ (Buñuel er med rette den instruktør, der ofres mest plads på i bogen) og i et par afsnit om pornografisk film. Der er billeder fra og beskrivelse af *Jean Genets* 28½ min. lange „Un Chant d'Amour“ fra 1950, og *Jack Smiths* bizarre nye orgiefilm „Flaming Creatures“ illustreres. Og der redegøres historisk for den „skjulte“ pornografiske produktion i Hollywood og Europa.

Det er klart, at billedstoffet må indtage en dominerende plads i en bog om filmerotik, og illustrationerne byder da også her på usædvanlig livlig og afvekslende underholdning. Udvalget er en frodig blanding af lødigt og

underlødigt, smukt og hæsligt, med lidt vel rigeligt af det sidste. Hvorfor for eksempel spillede plads på to billeder fra „Mellem venner“ og to fra *Blasettis* kvalmende „Kærlighed for åbent tæppe“? Men bortset fra sådanne svipsere vrimler det med karakteristiske og utraditionelt valgte illustrationer, ofte temmelig utraditionelt og uharmonisk anbragt på de enkelte sider.

„Erotik i filmen“ rummer både tekst- og billedstof af interesse for filmentusiasten. Den udfylder et hul i vor sparsomme filmlitteratur, og man er trods alle detalje-indvendinger glad for, at den er kommet frem.

Morten Piil.

Vil han klare pynten?

Kalton C. Lahue: „Continued Next Week“, University of Oklahoma Press, 1964.

Det synes, som om amerikanerne omsider er ved at få øjnene op for landets mangeartede filmfortid; det har manifesteret sig bl. a. i *Everson* og *Fenins* bog „The Western“ for et par år siden – den genre, som siden filmens fremkomst har været Hollywoods populæreste, og som nu i stigende grad synes at blive overtaget af europæiske producenter – med vekslende held.

En gren af underholdningsfilmen har hidtil ligget i aldeles og totalt mørke; ingen eller ihvertfald yderst få oplysninger eller andet materiale har været tilgængeligt om de i sin tid af publikum så yndede „serials“ – et fænomen, som i dag er ukendt for yngre biografgængere.

Inspireret af datidens tegneserier opstod the serial, en lang film delt op i 2 akters kapitler, oftest 15–18 episoder, som fortsatte lige så mange uger på samme teater. I modsætning til „series“, som var uafhængige film med samme stjerner, men med forskellige instruktører og rollebesætninger, kørte the serial videre med samme skuespillere, indtil den maskerede skurk blev afsløret. Og afslutningen på hvert kapitel hensatte publikum i ulidelig spænding: vil det lykkes for vor helt (inde) at komme levende op af den krokodillefyldte brønd, eller klarer han/hun turen ned ad floden, bagbundet på en tømmerflåde, forbi det forræderiske klippefremspring eller vandfald?

CONTINUED NEXT WEEK!

Sådan sluttede episoderne hver uge – og således har *Kalton C. Lahue* valgt at kalde sin fascinerende bog om stumfilmens serials. Dette er et af de betydeligste værker om en bestemt genre, så meget mere som denne type

film indtil nu ikke har været gjort til genstand for nogen form for research, bl. a. af den grund, at disse film, ganske vist uden at prætere noget som helst andet end spænding og action, betragtedes som værende uden værdi eller interesse.

Selv har jeg i de sidste tyve år forsøgt at udforske dette felt, navnlig for at klargøre, hvem de medvirkende var. I „Film Daily Year Book“ figurerer de kun i en sektion kaldet „Serial releases since 1920“ – og kun med højest to skuespillere, produktionsselskab, år og instruktør. Da genre lanceredes før 1913, forstår man, hvor umulig en research har været. Et andet faktum er, at kun meget få af disse film eksisterer i dag og ikke kan vurderes tilstrækkeligt dækkende fra et filmhistorisk synspunkt.

Lahue har under udarbejdelsen af sin bog søgt assistance i „Museum of Modern Art“, „New York Public Library“ og „The Kodak Library“ samt bl. a. desuden hos skuespiller-veteranerne *Helen Gibson*, *Francis McDonald* og *Grace Cunard*, og i den kronologiske opbygning imponeres den engagerede læser af den fortrinlige redegørelse for disse „cliffhangers“, som de hurtigt døbt, og over den viden forfatteren har tilegnet sig. Hans grundighed med hensyn til at referere handlingsforløbet i næsten alle de nævnte ca. 280 film, gør bogen til et betydeligt bidrag af filmhistorisk værdi, selvom Lahue indskrænker sine betragtninger af kritisk karakter til et minimum, og han har elegant formået at kæde produktionsselskabernes, instruktørernes og skuespillernes indsats, problemer og oplevelser sammen med korte og alligevel fyldestgørende biografier om mange af filmindustriens hidtil obskure personligheder.

Vi introduceres for den første „serialqueen“, *Pearl White*, som med „Perils of Pauline“ med ét slag vandt verdensberømmelse, samt *Helen Holmes* og *Helen Gibson*, der måske nok ikke falder ind under dronningebetegnelsen, men som alligevel er prototyper på datidens gæve piger. *Helen Gibson* fuldendte „A Daughter of Daring“ for *Helen Holmes* ved bl. a. på motorcykle at forfølge et løbsk godstog, køre gennem en lukket træ-låge, ud på perronen – gennem de åbne døre i en fragtvogn og frit i luften svævende lande på ladet af et passerende tog! I dag ville man benytte bagprojektion, hvis en så fantastisk situation skulle anvendes. At den uforfærdede pige lever endnu og først holdt op med filmarbejdet i 1961, kan man kun undre sig over. Andre kendte navne var *Ruth Roland*, *James Cruze* og skuespiller/instruktøren *William*